

'Den svenska synden' på 1960-talet

Šeba, Magnar

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:044218>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-19**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

ZAGREBS UNIVERSITET
FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK

Magnar Šeba

'Den svenska synden' på 1960-talet

Examensarbete

Handledare:

Miro Frakić

Juli, 2024

I. Inledning

Denna uppsats kommer att beskriva det fenomen som kallas 'den svenska synden', med särskild fokus på 1960-talet. Jag ska börja med att beskriva den svenska filmens utveckling under 1930- och 1940-talen, med särskild fokus på de förändringar som skedde inom branschen under dessa två årtionden. Därefter följer en beskrivning av pornografins framväxt i Sverige fram till 1950-talet och hur begreppet 'den svenska synden' myntades. Begreppet beskriver Sveriges liberala och naturliga inställning till sexualitet och nakenhet som växte fram under 1950-talet och som uppmärksammades internationellt. De filmer som släpptes under denna period uppfattades som mycket kontroversiella i Sverige och därefter i de flesta västländer. Ursprunget till 'den svenska synden' kommer från artikeln "Sin & Sweden" som publicerades i *Time* 1955. Vidare kommer jag att analysera samhällsförändringar i Sverige på 1960-talet och filmindustrin under den tiden, med fokus på representationen av sexualitet, pornografi och censurdebatten. För att få en inblick i hur filmproduktioner från 1960-talet började innehålla en större grad av nakenhet och sexuell frihet kommer jag först ge en historisk redogörelse för hur pornografiskt material uppstod och senare utvecklades. Därefter gör jag en djupgående analys av tre filmer från 1960-talet: *Tystnaden* (1963), *491* (1964) och *Jag är nyfiken – en film i gult* (1967). Uppsatsen avslutas med en översikt av svensk pornografi i andra medier under 1960-talet och hur detta påverkade bilden av Sverige internationellt.

II. Svensk film från 1930- till 1940-talet

För att förstå den historiska kontexten för svensk film under 1960-talet är det nödvändigt att ta hänsyn till de föregående årtionden, närmare bestämt 1930- och 1940-talen. Efter den svenska filmens guldålder, som innebar en omställning av filmproduktionen och en period av stora framgångar, kom ljudfilmen på 1930-talet. Generellt ansågs 1930-talets svenska filmer vara av sämre kvalitet och ha en förenklad estetik. Komedier dominerade biljettintäkterna och många

skådespelare utvecklades till stjärnor och blev *typecastade*. (Marklund 2012: 106–108) Senare, under andra världskriget, blomstrade filmproduktionen i Sverige. Eftersom landet förblev neutralt gick folk på bio och antalet utländska filmer minskade. Den inhemska produktionen nådde sin topp 1948 och biobesök var som högst 1956, innan TV:ns intåg. (Larsson 2012: 144)

I början av efterkrigstiden handlade många filmer om ungdomar och deras problem i samhället. Nya och unga filmskapare började visa ett starkare motstånd mot samhället och systemet. Dessutom uppstod genren film noir. År 1950 regisserade Hasse Ekman filmen *Flicka och hyacinter*. Filmen är inspirerad från Hollywood och fokus ligger på sexualitet, med framväxten av en femme fatale-karaktär. I filmen försöker Dagmar, den huvudpersonen, att etablera romantiska relationer med flera män, men hon blir till slut förälskad i Alex, som också är kvinna. Till slut tar Dagmar sitt liv, medveten om de konsekvenser som skulle följa om hon inledde ett samkönat förhållande med Alex. Hon skulle bli utfryst från samhället. (Krokstade 2012: 161–167) Flera andra framstående nya filmskapare kom också till, bland andra Alf Sjöberg, Ingmar Bergman, Åke Ohberg, Arne Sucksdorff, Nils Poppe, Hampe Faustman och Arne Mattson. (Furhammar 2003: 239) Alf Sjöbergs *Hets* (1944) handlar till exempel om förhållandena i den svenska gymnasieskolan och utbildningssystemet. Ingmar Bergmans *Det regnar på vår kärlek* (1946) tar upp frågan om ett par som blir utstötta från samhället. I Åke Ohbergs *Dynamit* (1947) möter vi berättelsen om en ung pojke som drivs till att ägna sig åt kriminella aktiviteter. Dessa filmer lade grunden för 1960-talets filmer som skulle fördjupa sig ännu mer i samhälls- och genusfrågor. (Furhammar 2003: 232–246) Med denna gradvisa introduktion av sådana teman och de nya filmskaparnas ingång i branschen, banade det väg för en ny era.

III. Pornografi i Sverige fram till 1960-talet

Pornografen blomstrade under 1960- och 1970-talen i Sverige, men för att förstå hur filmerna under 1960-talet gradvis började visa mer nakenhet och sexuell frihet är det viktigt att visa på pornografins uppkomst och senare utveckling.

III.1. 'Den svenska synden'

Under 1950-talet blev begreppet 'den svenska synden' ett återkommande ämne i utländska medier, med utgångspunkt i *Time*-artikeln "Sin & Sweden"¹ från 1955. Artikeln väckte stor uppmärksamhet och gav upphov till en diskussion i flera västländer om det svenska sekulära samhällets inflytande på individer och deras livsstil. Kritiken kom bland annat för att Sverige just hade infört sexualundervisning i skolan. År 1955 var det första och enda landet i världen som gjorde det. Om vi tittar på pornografins historia i Sverige kan vi konstatera att det hela började med import av pornografiska tidskrifter från Tyskland och Frankrike på 1920-talet. Enligt en läsare av *Dagens Nyheter* kallades de för "tidningar för nakenkulturell fostran" (Arnberg 2009: 472) och såldes av cigarraffärerna. Därefter började andra tidningar som Nationell Tidning och Skånska Dagbladet att skriva artiklar som behandlade detta ämne. Illegala visningar av pornografiska filmer förekom också och existerade årtionden innan pornografin legaliserades. Det är dock inte känt hur vanliga de var eftersom de sällan rapporterades till myndigheterna. (Gustafsson 2016: 144–145) På 1950-talet hade dessutom pornografi inte bara importerats utan även producerats. I och med detta växte allmänhetens oro, särskilt när det gällde unga människor som kom i kontakt med detta innehåll. (Arnberg 2009: 466–478)

IV. Samhällsförändringar under 1960-talet

Förutom pornografins framväxt började andra förändringar i samhället att framträda. En av dem gällde könsrollerna – fram till dess var kvinnor oftast hemmafruar och män var familjeförsörjare. Detta förändrades när kvinnor blev mer eftertraktade på arbetsplatsen, vilket förändrade samhällets syn på kvinnor på arbetsplatsen och i samhället. (Nordgren 2012: 15) En annan viktig förändring var inom media, med avseende på musik och TV. Men fokus i denna uppsats kommer att ligga på filmindustrin.

Som jag nämnde tidigare dök televisionen upp i Sverige och började sända regelbundet 1956. Detta innebar att biobesök minskades och att den svenska filmindustrin behövde reformeras. Den

¹ <https://time.com/archive/6798819/foreign-news-sin-sweden/> (tillgång 2024-06-25)

första omställningen kom när den socialdemokratiska regeringen sänkte den befintliga tjugofemprocentiga underhållningsskatten på biobiljetter till tio procent. Det nyligen införda stödsystemet har dessutom inneburit ett betydande ekonomiskt tillskott till filmproduktionsindustrin, vilket gjort det möjligt för Filminstitutet att betala ut tiotals miljoner kronor till svenska producenter. Reformen innebar också att ett kulturpolitiskt styrsystem infördes, med krav på att majoriteten av de filmer som fick stöd skulle vara av konstnärlig karaktär, eller med andra ord vara "kvalitetsfilmer" (Nordgren 2012: 14–17). Omständigheten jag kommer att titta närmare på är dock den sexuella revolutionen, som jag kommer att sätta i ett sammanhang med hjälp av den svenska filmen från den här tiden.

V. Svensk film på 1960-talet

I detta avsnitt kommer jag att presentera ett urval av de mest inflytelserika filmerna från 1960-talet, åtföljt av en analys av de reaktioner som dessa filmer fick från kritiker, politiker och den breda allmänheten. De filmer jag har valt ut är: *Tystnaden* (Bergman, 1963), *491* (Sjöman, 1964) och *Jag är nyfiken – en film i gult* (Sjöman, 1967). Jag kommer också att undersöka vilka konsekvenser dessa filmer fick för framtida censur av sexualitet och pornografi. Det är värt att notera att ett betydande antal filmer släpptes under denna period, och även om denna uppsats omöjligt kan täcka dem alla, har jag valt dem som jag anser att de var viktigaste. Jag tycker att dessa tre filmer har haft störst inverkan på censuren och den sexuella revolutionen i Sverige. De var de mest populära och väckte mest diskussion i olika delar av det svenska samhället, vilket sedan påverkade diskussionen i många västländer.

VI.1. *Tystnaden*

Tystnaden, som släpptes 1963, var den sista delen i Ingmar Bergmans s.k. Gudstrilogi, tillsammans med *Såsom i en spegel* (1961) och *Nattvardsgästerna* (1962). Berättelsen kretsar kring två systrar: den yngre, en sensuell kvinna, och den äldre, en intellektuell person som kämpar med en allvarlig sjukdom. Deras relation skildras som ångestfylld samtidigt som de reser genom ett fiktivt

centraleuropeiskt land på randen till krig. För första gången i svensk filmhistoria skildrar denna film explicit människor som har sex (om än simulerat) på bioduken. (Hedling 2008: 18) I synnerhet finns det tre sexuellt explicita scener. I den första ser vi Ester, en av systrarna, onanera; i den andra ser Anna, den andra systemen, ett par älskas; och i den tredje scenen har Anna och servitören samlag. Med detta, som *Expressens* Alf Montán konstaterade, „Ingmar Bergman is breaking the sex barrier on film“². (Hedling 2008: 19) Filmen fick faktiskt inte några nedskärningar. „Varför den gick igenom censuren utan att klippas ned berodde på den nya paragrafen som Statens Biografbyrå införde blott tre dagar innan *Tystnaden* nådde censuren. I den paragrafen gick bland annat att läsa att Biografbyrån inte utan vidare kunde gå in och klippa i en film vilken vunnit erkännande såsom film av betydande konstnärligt värde eller som uppenbarligen kan antagas vinna sådant erkännande“. (Nordgren 2012: 10)

Kritiken vid premiären var hård. Den kristna tidningen *Dagen* hade rubrikerna: „Indignation and disgust³“ och „Perverse sexuality disguised as art⁴“. De angrep inte bara Bergman utan även Statens Biografbyrå. *Aftonbladet* rapporterade om tystnaden i publiken när de såg filmen. Många intervjuade var förvirrade och hade negativa reaktioner på sexscenerna. Litteratur- och filmkritiker hade dock mer positiva reaktioner på filmen, och vissa av dem hyllade filmen som en av de mest framstående i filmhistorien och såg det sexuella innehållet som en fördel snarare än en nackdel. *Stockholms-Tidningens* Bengt Idestam-Almquist förutspådde att *Tystnaden* skulle genomgå mycket censur på de internationella biograferna. Riksdagen var också en plats där filmen diskuterades. Men Bergman stod på god fot med socialdemokraterna som stödde honom. (Hedling 2008: 22–25) Trots att denna film innebar ett betydande avsteg från normen ledde den inte till att censuren i Sverige omedelbart försvann.

VI.2. 491

² Öv. av Hedling, Erik. 2008.

³ Originalrubrik öv. av Hedling, Erik. 2008.

⁴ Originalrubrik öv. av Hedling, Erik. 2008.

Bara några månader efter att *Tystnaden* släppts recenserade Statens Biografbyrå en av de mest omdebatterade filmerna i Sverige hittills. I början förbjöds *491* att visas offentligt. Men efter omfattande överläggningar föreslog regeringen att filmen skulle släppas i en klippt version. Filmen är regisserad av Vilgot Sjöman och bygger på boken *491* från 1962. Den skrevs av Lars Görling som också var manusförfattare till filmen. Den handlar om en grupp ungdomsbrottslingar som valdes ut för att delta i ett experimentellt socialt program där de skulle bo i en lägenhet tillsammans under två socialarbetares överinseende. De scener i *491* som censuren ansåg vara särskilt problematiska var våldtäkten på den kvinnliga huvudpersonen Steva och scenen där hon tvingas till samlag med hunden. I dessa scener visas inte sexuellt innehåll explicit, men det är förstått. De var provocerande på grund av sitt fokus på de mörkare aspekterna av mänsklig sexualitet, inklusive sexuellt våld och övergrepp. Framställningen av sexualitet kan dock ses som ganska konventionell. Vid det första förbudet mot filmen genomförde *Svenska Institutet för Opinionsundersökningar* (SIFO) till och med en undersökning av allmänhetens syn på förbudet.

Som tidigare nämnts skedde betydande sociala och kulturella förändringar under denna period. Lennerhed berättar att när *Tystnaden* och *491* var i fokus i början av 1960-talet var det mycket debatt om olika ämnen. Det fanns en hel del kritik mot kristendomen, liksom en våg av sexliberala politiska krav. En större del av det svenska samhället ville ha en mer liberal syn på sexualitet och sexuell frihet, vilket inkluderade homosexualitet och andra läggningar. (2016: 164–169) Dessutom fanns det en önskan om abortlagstiftning, som antogs 1975. Vidare fanns det kritiker mot olagligförklarandet av pornografi, som legaliserades 1971. Jag kommer att ta upp detta i mer detalj senare.

Å andra sidan var den kristna sidan av samhället bekymrad och hävdade att traditionen var hotad. Till exempel cirkulerade en namninsamling för att behålla ämnet kristendom i gymnasieskolan, i opposition mot förslaget att ersätta det med det mer allmänna ämnet religion. Den samlade in över två miljoner namnunderskrifter. Det mest betydelsefulla initiativet för att stärka den kristna åskådningen var dock grundandet av det politiska partiet *Kristen Demokratisk Samling* (idag *Kristdemokraterna*) i mars 1964. En av grundarna, Lewi Pethrus, skrev flera artiklar om *491* i den kristna tidningen *Dagen*. I dessa artiklar uttryckte han sitt missnöje med filmen och de konsekvenser som han trodde att den skulle få för ungdomar. Så, när filmen kom ut i sin

censurerade version (den tidigare inkluderade våldtäktsscenen hade redigerats till en kortare längd, och den tidigare skildrade tidlagsscenen hade tagits bort helt), uppstod en debatt om hur nödvändig censur var och hur den genomfördes. Filmens budskap och dess konstnärliga värde diskuterades också. Som man kan anta var högerpressen i allmänhet mer positiv till censur, medan vänsterpressen motsatte sig censuren av filmen. Den liberala tidningen *Expressen* ansåg att förbudet mot 491 var ett av de mest betydande angreppen på yttrandefriheten sedan den svenska demokratin infördes. Kritiker som Mauritz Edström, Karl Vennberg och Erik Hjalmar Linder menade att censuren av filmen hindrade samhället från att se vad som faktiskt hände mitt ibland dem. De censurerade scenerna var i själva verket också en del av folkhemmet. Intressant nog var den kristna sidan polariserad i sina åsikter och tolkningar av filmen. Medan många ansåg att filmen var oförenlig med kristna värderingar, såg teologen Lars Thunberg den som en predikan om det kristna temat förlåtelse. Prästen Lars Collmar skrev i den kristna tidskriften *Vår lösen* att filmen gjordes så att evangeliet om Jesus Kristus skulle spridas. Trots att filmcensuren fortsatte att existera genomgick sättet på vilket den utövades en betydande förändring. Detta märks tydligt i de filmer som följde, så under 1970-talet skapades förutsättningar för produktion och visning av pornografiska filmer. (Lennerhed 2016: 170–174)

VI.3. *Jag är nyfiken – en film i gult*

Sjömans mest kända film var *Jag är nyfiken – en film i gult*, som kom ut 1967. Det var första del i en serie med andra filmen *Jag är nyfiken – en film i blått* som kom ut året därpå och som också spelades in vid samma tillfälle. Den första filmen var mer framgångsrik och mycket mer banbrytande, så därför kommer jag bara att koncentrera mig på denna del. I den möter vi Lena, en person som är djupt intresserad av att förstå livets och verklighetens nyanser. Med hjälp av en bandspelare försöker hon kartlägga den svenska välfärdsstaten 1967 genom att intervjua svenskar om allt från pengar och sex till fängelser, jobb och politik. Lena, som drivs av en önskan att utmana samhällets orättvisor och övervinna egen ensamhet, ägnar sig åt en rad olika aktiviteter, bland annat experimenterar hon med relationer, politisk aktivism och meditation. Resultaten av hennes intervjuer blev dock något av en besvikelse. (Nordgren 2012: 12)

Precis som *491* diskuterades denna film i riksdagen, men den fick betydligt mindre utrymme i pressen. Inför premiären spekulerades det i att den skulle ge upphov till en ny censurdebatt, men filmen släpptes oklippt. Faktum är att den största delen av diskussionen inte ens handlade om huruvida de sexuella scenerna var problematiska. Snarare var den primära frågan om scenerna skulle klassificeras som pornografi. Det mesta av diskussionen kretsade faktiskt kring filmernas politik. Åberg menar att *Nyfiken*-filmerna inte spelade någon avgörande roll för de förändringar av den svenska pornografilagstiftningen som genomfördes i början av 1970-talet: „In spite of the fact that Sjöman went further with sexual representation than any Swedish filmmaker before him outside the realm of illegal pornography, the sexually liberal attitude of the *Nyfiken* films was very characteristic of the time. *Jag är nyfiken – gul* pushed the limits, but so did pornographic magazines, tabloids and weeklies, striptease clubs and mail-order firms supplying a variety of ‘shady’ literature [...] For all practical purposes, pornography was freely available and appeared socially accepted to a high degree.” (2012: 246) Det verkade som att majoriteten av diskussionen ägde rum i samband med utgivningen av *491* och att censurdebatten vid det läget i stort sett hade avtagit.

Filmen fick dock sitt viktigaste gensvar från en internationell publik som var bekymrad över hur sex framställdes. När filmen släpptes för första gången förbjöds den i många länder, inklusive USA. Faktum är att endast originalversionen visades för allmänheten i bara vissa länder. Filmens mest betydande politiska genomslag skedde i USA, där den ifrågasatte USA:s obscenitetslagar och yttrandefrihetens gränser. I USA fanns lagstiftning som förbjöd import, distribution och offentlig visning av material som ansågs obscen. Filmer som skildrade eller ens antydde sexuella handlingar åtalades ofta i flera delstater, trots att domstolar tidigare hade slagit fast att sex och obscenitet inte i sig var synonyma. En amerikansk förläggare, Barney Rosset, föreslog en distributionsstrategi för filmen, som inkluderade en plan för att hantera de juridiska konsekvenserna. Filmen beslagtogs av den amerikanska tullen och ställdes inför rätta. Åklagarens argument var att filmen var uppenbart och otvivelaktigt obscen. Detta vidhölls av juryn i rättegången i New York. Trots att filmen förbjöds i tio stater i november 1970 nådde den en anmärkningsvärd kommersiell framgång och blev den mest framgångsrika utländska filmen i USA:s historia, ett rekord som den höll fram till 1990-talet. (Björk 2016: 284) Man kan därför dra

slutsatsen att *Jag är nyfiken – gul* ofta anses vara den film som bröt tabun mot skildringar av samlag inom ramen för amerikansk film. (Åberg 2016: 243–252)

VI. Pressen och den internationella bilden av 'den svenska synden' på 1960-talet

Parallellt med de ovan nämnda filmerna fanns det andra medier som bröt den sexuella barriären i Sverige under 1960-talet. Under andra hälften av 1960-talet ökade antalet tidningar och innehållet i dessa blev alltmer sexuellt explicit. Pornografin blev också gradvis mer tillgänglig och producerad i större skala, men fortfarande mestadels konsumerad av män. I ett försök att stoppa denna expansion inledde justitieminister Herman Kling 1967 ett åtal mot ett stort antal pornografiska tidningar. Detta hindrade dock inte pornografin från att expandera och bli legaliserad några år senare. (Arnberg 2009: 480) På 1960-talet började pornografiska tidskrifter att exporteras till grannländerna och USA. Denna export fick till följd att den påverkade omvärldens syn på Sverige.

Enligt Arnberg och Marklund, under 1930-talet uppfattades Sverige av många i USA som ett exempel på en nation som framgångsrikt hade integrerat inslag av kapitalism och socialism. Med det kalla krigets intåg förändrades dock denna syn och Sveriges "socialistiska" välfärdsstat användes allt oftare som ett varnande exempel av konservativa i USA. (2009: 256) Som tidigare nämnts publicerade *Time* 1955 en artikel med titeln „Sin & Sweden”, som fick västerländska medier att framställa Sverige som en nation där sexuella friheter och slapp moral rådde. Vissa utländska journalister hävdade att den socialdemokratiska politiken inte bara skulle leda till social trygghet utan också till sekularisering, vilket de menade skulle leda till moralisk nedgång. Detta skulle i sin tur leda till att människor vände sig till alkohol, droger, sex och i slutändan självmord som en väg ut ur tristessen. Redan från början försökte svenska tjänstemän ta itu med dessa missuppfattningar och värna om Sveriges rykte som ett "anständigt" land. Bilden av det "syndiga" Sverige visade sig dock vara svårt att skingra, vilket fick svenska politiker att omformulera den till en positiv egenskap och associera den med kvinnors rättigheter, social progressivitet och en öppen inställning till kultur och pornografi. 1968 producerade Luigi Scattini filmen *Sweden: Heaven and Hell*, som använde en sensationalistisk pseudo-dokumentär stil liknande den i de så

kallade mondo-filmerna. Filmen fungerar som ett illustrativt exempel på den mytiska representationen av Sverige i den västeuropeiska och amerikanska diskursen under 1960-talet. Marknadsföringen var sensationalistisk: „... See the floating sex lab, a moon-lit cruise where 15 year-old girls learn the practical side of sex. [---] This is Sweden—where everything, and anything, goes. An inside look at Sweden’s inside, where the New Morality is Old Hat. You owe it to all your senses to see: Sweden: Heaven and Hell.” (Arnberg, Marklund 2016: 256) 1969 intervjuades Olof Palme av den brittiske journalisten David Frost strax innan han valdes till partiledare för det socialdemokratiska partiet. Under intervjun uttryckte Palme sin öppenhet för pornografi och hävdade att det inte fanns någon anledning att stoppa den om den gjordes med god smak. Han kontrasterade också den svenska avslappnade synen på sexualitet med acceptansen av våld i USA och noterade att Sverige faktiskt censurerade våld.

Med det växande amerikanska intresset för svensk pornografi uppstod en ny genre av sexuellt explicita bildtidningar. Pornografiförlagen började använda begreppet 'den svenska synden' som en marknadsföringsstrategi mot en utländsk publik. En av dessa tidningar var *Private*, som sägs ha satt standarden för den internationella pornografiindustrin. (Arnberg, Marklund 2016: 262–263) De svenska kvinnorna som förekom i *Private* var ofta blonda och beskrevs som frigjorda och med en öppen syn på sin egen sexualitet. Arnberg och Marklund menar dock att könsuppdelningen inte dekonstruerades av denna idé om sexuell frihet och frigjorda kvinnor, som fortfarande sågs som sexuella objekt. (2016: 265) Under 1970-talet började dessutom den unga feministiska rörelsen protestera mot kommersiellt utnyttjande och sexuell objektifiering av kvinnor, vilket gjorde marknadsföringen av svensk pornografi svår för svenska porrproducenter, som förknippade svensk pornografi med den progressiva frigörelsen av svenska kvinnor. (Arnberg, Marklund 2016: 266–267)

VII. Slutsats

1960-talet var en period av stora förändringar i det svenska samhället och dess relationer till omvärlden. En av dessa förändringar var den snabba expansionen av sexuell frihet inom filmindustrin, tidningar och det offentliga samtalet. Detta ledde till att Sverige internationellt

framställdes som ett "syndigt" land på grund av sin liberala politik. Med olika förhållningssätt till censur och produktion av pornografiskt innehåll stod Sverige inför utmaningar när det gällde att upprätthålla sitt rykte. Men samtidigt bröt landet ny mark när det gällde sexuell representation. Medan regeringen försökte bekämpa den falska uppfattningen om 'den svenska synden', utnyttjade förlagen också dessa bilder i marknadsföringssyfte.

VIII. Litteraturförteckning:

Anders, Marklund 2012. „Introduction” i: Larsson – Marklund. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

Arnberg, Klara och Marklund, Carl. 2016. „Illegally Blonde: Swedish Sin and Pornography in U.S. and Swedish Imaginations 1955–1971” i: Larsson – Björklund. *Swedish Cinema and the Sexual Revolution : Critical Essays*. Jefferson, NC: McFarland and Company, Inc.

Arnberg, Klara. 2009. „Synd på export. 1960-talets pornografiska press och den svenska synden” *Historisk tidskrift* 129(3), 466–504. http://www.historisktidskrift.se/ht1/fulltext/2009-3/pdf/HT_2009_3_467-486_arnberg.pdf (tillgång 2024-04-13)

Bergman, Ingmar. 1963. „Tystnaden”.

Björk, Ulf Jonas. 2016. „A Modicum of Social Value?: The Critical and Legal Discussion of *I Am Curious (Yellow)* in America” i: Larsson – Björklund. *Swedish Cinema and the Sexual Revolution : Critical Essays*. Jefferson, NC: McFarland and Company, Inc.

Björklund, Elisabet, och Mariah Larsson, eds. 2016. *Swedish Cinema and the Sexual Revolution : Critical Essays*. Jefferson, NC: McFarland and Company, Inc.

Florin, Bo. 2012. „Victor Sjöström and the Golden Age” i: Larsson – Marklund. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

Furhammar, Leif. 2003. *Filmen i Sverige : en historia i tio kapitel*. Kristianstad: Boktryckeri AB 2003. (232–246)

Gustafsson, Tommy. 2016. „The Open Secret: Illegal Screenings of Pornographic Films for Public Audiences in Sweden, 1921–1943” i: Larsson – Björklund. *Swedish Cinema and the Sexual Revolution : Critical Essays*. Jefferson, NC: McFarland and Company, Inc.

Hedling, Erik. 2008. „Breaking the Swedish Sex Barrier: Painful Lustfulness in Ingmar Bergman's The Silence.” *Film International* 6(6), 17–27.

https://www.academia.edu/download/39746898/pdf.breaking_the_Swedish_sexbarrier.pdf
(tillgång 2024-04-22)

Holmberg, Jan. 2012. „Censorship in Sweden” i: Larsson – Marklund. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

Krokståde, Mia. 2012. „Little Miss Lonely” i: Larsson – Marklund. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

Larsson, Mariah och Marklund, Anders eds. 2012. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

Larsson, Mariah. 2012. „Introduction” i: Larsson – Marklund. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

Lennerhed, Lena. 2016. „491 and the Censorship Controversy” i: Larsson – Björklund. *Swedish Cinema and the Sexual Revolution : Critical Essays*. Jefferson, NC: McFarland and Company, Inc.

Nordgren, Kenny. 2012. „Jag klarar mig minsann själv! En undersökning om kvinnliga karaktärer i svensk 60-tals-film.” (uppsats, Örebro Universitet) <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=1159&pid=diva2%3A1258293> (tillgång 2024-05-02)

Sjöman, Vilgot. 1964. „491”.

Sjöman, Vilgot. 1967. „Jag är nyfiken – en film i gult”.

Åberg, Anders Wilhelm. 2012. „The Reception of Vilgot Sjöman’s Curious films” i: Larsson – Marklund. *Swedish film: An introduction and a reader*. Lund: Nordic Academic Press.

<https://time.com/archive/6798819/foreign-news-sin-sweden/> (tillgång 2024-06-25)

'The Swedish sin' in the 1960s

The golden age of Swedish cinema was accompanied by significant social changes and questions about class society, gender relations, and the portrayal of these issues in film. Films depicted a greater degree of sexuality and women's freedom, which led to the development of pornography. This resulted in harsh reactions not only in Sweden but also in other countries. In the 1950s, the United States declared Sweden "sinful", which gave rise to the concept of 'the Swedish sin'. This thesis provides an overview of Swedish cinema with regard to the concept of 'the Swedish sin' in the 1960s and the decades that preceded it. It explores the works of Bergman, Sjöman, and other directors that influenced Swedish cinema at that time. Additionally, it describes how critics, politicians, the church, and the public reacted to these changes in the film industry. Furthermore, it analyzes how the general production and distribution of pornographic material was perceived. Moreover, the thesis demonstrates how other countries, such as the United States, which as a leading film industry in the world, perceived these films and even banned some. All of this led to Sweden using the 'Swedish sin' as a marketing tool in other countries and becoming proud of its progressive policies. Finally, the thesis also continuously explores the image of the woman on film.

'Švedski grijeh' 1960-ih godina

Zlatno doba švedske kinematografije bilo je popraćeno značajnim društvenim promjenama i pitanjima o klasnom društvu, rodnim odnosima i portretiranju tih pitanja u filmu. Filmovi su prikazivali veći stupanj seksualnosti i ženske slobode, što je dovelo do razvoja pornografije. To je izazvalo oštre reakcije, ne samo u Švedskoj nego i u drugim zemljama. U 1950-ima Sjedinjene Američke Države proglasile su Švedsku "grešnom", što je dovelo do koncepta 'švedskog grijeha'. Ovaj rad daje pregled švedske kinematografije uzimajući koncept 'švedskog grijeha' u 1960-ima i desetljećima koja su mu prethodila. Istražuje djela Bergmana, Sjömana i drugih redatelja koji su utjecali na švedsku kinematografiju tog vremena. Osim toga, opisuje kako su kritičari, političari, crkva i javnost reagirali na te promjene u filmskoj industriji. Nadalje, analizira kako je opća proizvodnja i distribucija pornografskog materijala percipirana. Uz to, ovaj rad pokazuje kako su druge zemlje, poput Sjedinjenih Američkih Država, kao vodeće filmske industrije u svijetu, percipirale te filmove, a neke čak i zabranile. Sve je to dovelo do toga da je Švedska zapravo koristila 'švedski grijeh' kao marketinški trik u drugim zemljama i postala ponosna na svoju progresivnu politiku. Konačno, rad kontinuirano istražuje i prikaz žene u filmu.